

1

Το κυριακάτικο απόγευμα του 1996 που η Τζόνι Σιχέριες έπεισε τον Άαρον να την ακολουθήσει στην αγροικία των γονιών της για να τον συστήσει επισήμως, ο πατέρας της του έσφιξε το χέρι τόσο δυνατά που πόνεσε. «Εσύ τράβηξες αυτή τη φωτογραφία», είπε ο άντρας. Ή μπας κι ήταν ερώτηση;

Ο Σιμ Σιχέριες ήταν ένας κοντός γεροδεμένος τύπος, μελαχρινός, με αφτιά που αμέσως σου τραβούσαν την προσοχή· ήταν γεμάτα εξογκώματα, σαν να είχαν βγει από φριτέζα, κι επειδή ο Άαρον είχε ασχοληθεί με το τζούντο ήξερε ότι ήταν αφτιά-κουνουπίδια. Το πάθαινες από τη συνεχή τριβή με μανίκια από τραχύ βαμβακερό ύφασμα· όταν τα πτερύγια τσαλακώνονταν κάθε τόσο ανάμεσα σε σκληρά σώματα και το τραχύ τατάμι, μάζευαν αίμα και πύον μεταξύ του χόνδρου και του απαλού δέρματος. Όποιος δεν έπαιρνε τα μέτρα του, κατέληγε με σκληρά εξογκώματα και καρούμπαλα. Το κεφάλι του ίδιου του Άαρον στόλιζαν δύο κανονικότατα ακέραια αφτάκια, απαλά σαν ροδάκινα. Τα αφτιά-κουνουπίδια επιφυλάσσονταν αποκλειστικά για πρωταγωνιστές, μονομανείς τύπους που κάθε βράδυ σέρνονταν στο ταπί. Ένα αφτί με τόσα καρούμπαλα το κέρδιζες με το σπαθί σου, ξόδευες χρόνια ολόκληρα για να το αποκτήσεις. Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι ο πατέρας της Τζόνι τα φορούσε σαν τιμητικά εμβλήματα, σαν αποδείξεις σκληρής δουλειάς και αρρενωπότητας. Παλιά, σε τουρνουά, όταν ο Άαρον τύχαινε να βρεθεί αντιμέτωπος μ' ένα τέτοιο κτήνος με σημαδεμένα αφτιά, έτρεμε το φυλλοκάρδι του· για κείνον ένα αφτί-κουνουπίδι στον

ορίζοντα σήμαινε κακά μαντάτα, ο ίδιος ήταν άχρηστος σε αγώνες. Για να κρύψει ότι είχε εντυπωσιαστεί, απάντησε: «Τραβάω συνέχεια φωτογραφίες».

Τα αφτιά του Σιχέριες κουνήθηκαν προς στιγμή. Τα σγουρά του μαλλιά ήταν κοντοκουρεμένα και κάλυπταν σαν τσόχα το επίπεδο φαρδύ κεφάλι του. Παρότι ντυνόταν με κοστούμια ή κοτλέ παντελόνια και μπλουζάκια πόλο Ραλφ Λόρεν, την ενδυμασία του εργοδότη, του φτασμένου, αν βασιζόσουν σ' αυτά τα αφτιά κι εκείνο το βουβαλίσιο σώμα δεν θα τον περνούσες για άνθρωπο που βρισκόταν στο τιμόνι ενός πανεπιστημίου, κι ακόμα λιγότερο θα πίστευες ότι θεωρούνταν ο μεγαλύτερος ολλανδός μαθηματικός μετά τον Λέιτζεν Μπράουερ. Έναν άντρα με το δικό του παρουσιαστικό θα περίμενες να τον δεις στην οικοδομή ή, τις νύχτες, δίπλα στον αυτοκινητόδρομο με ένα φωτοσφορίζε γιλέκο πίσω από ένα βαρέλι με πίσσα. «Ξέρεις πολύ καλά ποια φωτογραφία εννοώ», είπε.

Η Τζόνι, η αδελφή της η Τζάνις, και η Τίνεκε, η γυναίκα του Σιμ, όλοι στο μεγάλο σαλόνι ήξεραν για ποια φωτογραφία μιλούσε. Επρόκειτο για τη μεγάλη μεγέθους φωτογραφία που είχε δημοσιευτεί περίπου ένα χρόνο νωρίτερα στο περιοδικό του Πανεπιστημίου Τιμπάντια, της μικρής πανεπιστημιούπολης που βρισκόταν στα δάση ανάμεσα στο Χένγκελο και το Ένσχεντεϊ όπου ο Σιχέριες ήταν πρύτανης. Τον έδειχνε στην όχθη του καναλιού Άμστερνταμ-Ρήνου, χωρίς ρούχα εκτός από μια γραβάτα, με τα πόδια ανοιχτά και τις γυμνές πατούσες του πάνω σε λασπωμένο ποδοπατημένο γρασίδι, ενώ κάτω από την ελαφρώς φουσκωτή μεσήλικη κοιλίτσα του φαίνονταν καθαρά τα γεννητικά του όργανα. Τις επόμενες μέρες η φωτογραφία δημοσιεύτηκε σε σχεδόν όλες τις μεγάλες εφημερίδες της χώρας, από την *NRC* ως την *De Telegraaf*, και τελικά ακόμα και στην *Bild* και σε μια εφημερίδα στην Ελλάδα.

«Έχω μια υποψία», παραδέχτηκε ο Άαρν, ενώ αναρωτιόταν αν η Τζόνι είχε ενημερώσει τον πατέρα της ή αν ο Σιχέριες απλά τον αναγνώρισε: τον ψηλό караφλό φωτογράφο του *Tubantia Weekly*, ο οποίος κατά τις δημόσιες εμφανίσεις του σβούριζε σαν αλογόμυγα γύρω από τον πρύτανη με μια μονοοπτική φωτογραφική μηχανή. Η τελευταία πιθανότητα του φάνηκε πιο κολακευτική, όπως ο καθένας στην

πανεπιστημιούπολη θα κολακευόταν αν τον πρόσεχε ο χαρισματικός άντρας που τώρα έλιωνε το χέρι του μέσα στο δικό του.

Από τότε που ανέλαβε καθήκοντα το 1993, ο Σιμ Σιχέριες ήταν το φωτεινό επίκεντρο του Πανεπιστημίου Τιμπάντια, ένας καυτός ήλιος γύρω απ' τον οποίο οχτώ χιλιάδες φοιτητές και σκληρά εργαζόμενοι ακαδημαϊκοί έγραφαν τις ήρεμες ελλειπτικές τους τροχιές, έκπληκτοι πλην ευγνώμονες που εκείνος ζέσταινε το δικό τους πανεπιστήμιο κι όχι το Μπίνενχοφ, όπου αρνήθηκε ένα πόστο υφυπουργού, ή ένα από τα μεγάλα αμερικάνικα πανεπιστήμια που συναγωνίζονταν για την εύνοιά του. Η πρώτη φορά που είδε τον πατέρα της Τζόνι ήταν στην τηλεόραση, αρκετά χρόνια πριν, έμενε ακόμα με τους γονείς του στο Βένλο. Εκείνο τον Αύγουστο –μόλις είχε πάρει το απολυτήριο λυκείου– αυτός κι ο αδελφός του είχαν μετατραπεί σε φανατικούς τηλεθεατές της εκπομπής *Καλοκαιρινοί καλεσμένοι*, και σε μία από κείνες τις συναρπαστικές διδακτικές κυριακάτικες συνεντεύξεις ένας τζουντόκα καθόταν απέναντι απ' τον Πέτερ βαν Ίνγκεν· ένας τζουντόκα που ασχολιόταν με τα μαθηματικά, ή ίσως ένας μαθηματικός που ασχολιόταν με το τζούντο, ένας άντρας εν πάση περιπτώσει που οι επιλογές του συμπεριλάμβαναν βιντεάκια με τον Βιμ Ρούσκα, σουίνγκ τζαζ, τους θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 1964 στο Τόκιο και τον κωμικό Άντρε βαν Ντέιν, εναλλασσόμενα με ντοκιμαντέρ για τους πρώτους αριθμούς και το τελευταίο θεώρημα του Φερμά. Θυμόταν ένα βιντεάκι όπου ένας πολυλογάς φυσικός κατάφερε να δώσει σε άσπονδους μαθητές κλασικής κατεύθυνσης, σαν τον ίδιο και τον αδελφό του, την αίσθηση ότι κάτι κατάλαβαν περί κβαντικής μηχανικής. («Ο Ρίτσαρντ Φάινμαν», είπε ο Σιχέριες αργότερα, «μόλις τον είχαμε θάψει τότε.») Ο τύπος έτριβε το αξύριστο σαγόνι του και μιλούσε για υπολογιστές, για το σύμπαν, για τον Μάουριτς Έσερ, σαν να ήταν πεταμένος χρόνος να μιλάς για οτιδήποτε άλλο. Αποδείχτηκε παλιός τζουντόκα, αντίπαλος του Γκίσινγκ και του Ρούσκα, αλλά στην εκπόμπη ήταν καλεσμένος κυρίως επειδή του απονεμήθηκε το μετάλλιο Φιλντς, μια διάκριση που ο Βαν Ίνγκεν αποκάλεσε το βραβείο Νόμπελ μαθηματικών.

Έκτοτε ο Σιχέριες είχε μετεξελιχθεί σε χαϊδεμένο εθνικό επιστήμονα. Τακτικά ο πρύτανης τους, στο τέλος μιας εργάσιμης μέρας στο πα-

νεπιστήμιο, εμφανιζόταν σε κάποια ενημερωτική εκπομπή ή σε κάποιο ток σόου, όπου έκανε επιστημονικά σχόλια για επίκαιρα θέματα, σπιρτόζος και ταυτόχρονα περιέργως λαϊκός, αυτά που έλεγε ήταν απόλυτα κατανοητά. Ως φωτογράφος του *Weekly* ο Άαρον βρέθηκε στην πρώτη γραμμή όταν ο Σιχέριες εγκαταστάθηκε στη διοικητική πτέρυγα, κι αυτό που είδε η φωτογραφική του μηχανή το είδε όλος ο κόσμος: αυτός ήταν ο άνθρωπος που είχε ανάγκη το πανεπιστήμιο Τιμπάντια. Όντας απλά ο εαυτός του, ο Σιχέριες απάλλαξε το παραγνωρισμένο, μισοκοιμισμένο πανεπιστήμιό τους από την επαρχιακή συστολή και το κόμπλεξ κατωτερότητας. Στην ομιλία κατά την ορκωμοσία του υποσχέθηκε να κάνει το Τιμπάντια το ισχυρότερο ερευνητικό πανεπιστήμιο της Ολλανδίας, μια φράση που το βράδυ τη μετέδωσε το δελτίο ειδήσεων του κρατικού καναλιού. Τραβούσε τα μίντια σαν μαγνήτης: μόλις κάποιος ανέφερε τη λέξη «πανεπιστήμιο», εμφανίζονταν εκείνα τα αφτιά-κουνουπίδια και ο δικός τους πρύτανης, εκ μέρους του δικού τους πανεπιστημίου, εξέφραζε τη γνώμη του για την ανταγωνιστική θέση των ολλανδικών ερευνητικών σχολών, για τα κορίτσια και την τεχνολογία, για το μέλλον του διαδικτύου, το θέμα δεν είχε καμία σημασία. Με την ίδια ευκολία ο Σιχέριες προσείλκυε διεθνείς πρωτοκλασάτους επιστήμονες. Μπορεί να ήταν κρίμα που εκείνο το μετάλλιο Φιλντς δεν ήταν αληθινό βραβείο Νόμπελ, φυσικά ήταν κρίμα, εντούτοις η αύρα της μαθηματικής ιδιοφυΐας που εξέπεμπε μάγευε επενδυτές στην καθαρή επιστήμη, δυσαριθμητικούς βουλευτές με χαρτοφυλάκια γνώσεων, γίγαντες της τηλεφωνίας και κατασκευαστές μικροεπεξεργαστών που εγκαθιστούσαν τα εργαστήριά τους γύρω από την πανεπιστημιούπολη. Ίσως ακόμα και μαθητές, ακόμα κι αυτοί γνώριζαν την αξύριστη φάτσα του Σιχέριες από την τηλεόραση· να μην ξεχάσουμε τη χρυσή νεολαία μας, κάθε χρόνο, ξανά και ξανά, τα κωλόπαιδα έπρεπε να παρασυρθούν σ' ένα βλαχοχώρι της επαρχίας Τβέντε. Πώς να τα τραβήξεις αυτά τα παιδιά; Πώς να τα γητέψεις;

Ο αυλητής του Τιμπάντια με τον πούτσο του φάτσα μόστρα. Είπε: «Καλή δουλειά», και απελευθέρωσε το χέρι του Άαρον.

Η φωτογραφία τραβήχτηκε ένα κυριακάτικο απόγευμα στο Χάουτεν, αμέσως μετά το τέλος του διαπανεπιστημιακού αγώνα κωπη-

λασίας Βάρσιτι. Ο Μπλάουμπρουκ, ο αρχισυντάκτης του *Weekly*, είχε ορκιστεί στον Άαρν ότι κάτι σπουδαίο θα συνέβαινε: το σκάφος του Τιμπάντια διέθετε έναν ολυμπιονίκη κωπηλάτη κι ένα παιδί που θα πήγαινε στην Ατλάντα με την οκτάκωπο της Ολλανδίας. Παρ' όλα αυτά ήταν εντυπωσιακό που ένας πρύτανης θυσίαζε την ημέρα ανάπαυσης του για να μεταφερθεί στο κανάλι Άμστερνταμ-Ρήνου μ' ένα πούλμαν γεμάτο πιωμένους φοιτητάκους. Κατά τη διάρκεια των λιγότερο κρίσιμων αγώνων παρατηρούσε τον Σιχέριες με την άκρη του ματιού του. Ο τύπος στεκόταν ανάμεσα στο μπαρ και την ξύλινη εξέδρα, πάνω στο νοτιομένο χορτάρι κοντά στην όχθη, περιτριγυρισμένος από ένα τσούρμο επαγγελματιών φοιτητών, απ' αυτούς που τον προσφώνούσαν «Σιμ», τον κλασικό τύπο φοιτητών που έκαναν το παν για να οικειοποιηθούν τον πρύτανη. Ο Σιχέριες έδειχνε να κάνει κέφι αυτά τα παιδαρέλια. Τα είχε ρουφήξει από τα σπίτια τους στην πόλη, είχαν έρθει κατά σμήνη στην πανεπιστημιούπολη, όπου γύρευαν δουλίτσες στη διοίκηση ή στην ενημέρωση, και επιδείκνυαν με καμάρι την πρόσκληση για το ετήσιο μπάρμπεκιο του Σιχέριες στον κήπο της αγροικίας του. Ο Άαρν αισθάνθηκε ζήλια. Άραγε ο τύπος έπαιζε θέατρο ή το ευχαριστιόταν στ' αλήθεια;

Ο Μπλάουμπρουκ καλά το προαισθάνθηκε: εκείνο το κυριακάτικο απόγευμα το Τιμπάντια έγραψε ιστορία, για πρώτη φορά στα εκατόν δώδεκα χρόνια της ύπαρξης του αγώνα κέρδισε μια τετράκωπο από το Ένσχεντεϊ. Ο Άαρν στεκόταν στην ανεμοδαρμένη εξέδρα όταν η χαρά ξέσπασε γύρω του· ήταν μια έκρηξη από βραχνιασμένες ζητωκραυγές και τριξίματα από πλαστικά ποτήρια μπίρας, κι επειδή τα μέλη των φοιτητικών λεσχών κάνουν αποκλειστικά αυτό που είθισται, ο φανατικός πυρήνας των αγοριών στην άκρη του νερού έβγαλε στο πι και φι τα ρούχα του για να κολυπήσει τσίτσιδος μέχρι τη λέμβο – ήταν η στιγμή που το μάτι του έπεσε στον πρύτανη, κι αυτό που έκανε εκείνος δεν ήταν καθόλου ως είθισται. Με μια ζοηρή κίνηση ο Σιχέριες πέταξε το μισογεμάτο ποτήρι του στο χορτάρι και διέσχισε τη λασπωμένη έκταση ως την άκρη του νερού – ο Άαρν είχε κιόλας κατέβει από την εξέδρα και περιστρέφοντας το φακό του ακολούθησε τον πρύτανη ο οποίος απαλλάχτηκε χασκογελώντας απ' το κοστούμι του, τα έβγαλε

όλα, το πουκάμισό του, τις κάλτσες του, τα εσώρουχά του –εκτός από τη γραβάτα, μια γραβάτα κωπηλατικού ομίλου, φυσικά είχε αποδεχτεί τη γραβάτα του ομίλου, ήταν επίτιμο μέλος κάθε μαγαζιού με άδεια να σερβίρει αλκοόλ– και τη στιγμή που ετοιμαζόταν να τρέξει για να βουτήξει κι αυτός στο κανάλι μαζί με τα παιδιά, ο Άαρν φώναξε το όνομά του, «Σιχέριες!» και τον φωτογράφησε από απόσταση τεσσάρων περίπου μέτρων, ένα ολόσωμο πορτρέτο.

Ο μπαμπάς της Τζόνι είχε δίκιο, ήταν όντως καλή δουλειά. Ήταν καταπληκτική φωτογραφία απ’ όλες τις απόψεις. Είχε κίνηση, ο άντρας που γέμιζε την εικόνα στεκόταν στις μύτες των ποδιών του, τίνιζε τα χέρια του στον αέρα, και παρόλο που το πάνω μέρος του σώματός του έμοιαζε ήδη καθοδόν για την αστραφτερή υδάτινη λουρίδα στο φόντο, εκείνος κοιτούσε το φακό με στόμα που φώναζε και ματιά φουριόζα. Ο ήλιος του απομεσήμερου φώτιζε καθαρά το γυμνό σώμα απ’ το πλάι, η σύνθεση έμοιαζε να έχει μελετηθεί σχολαστικά: το τεττωμένο αριστερό χέρι του Σιχέριες έδειχνε περίπου τη λέμβο στο κανάλι στο βάθος, σαν σε στιλιζαρισμένη αθλητική φωτογραφία, ξυπνούσε ελληνοολυμπιακούς συνειρμούς – αλλά όλα αυτά ήταν μπούρδες που έλεγαν οι φωτογράφοι. Ήταν φως φανάρι γιατί οι εφημερίδες ήθελαν οπωσδήποτε αυτή τη φωτογραφία. Ενώ βρισκόταν ακόμα στο Χάουτεν διαπληκτίστηκε επί ένα τέταρτο της ώρας με μια κοπέλα του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων του πανεπιστημίου Τιμπάντια· η φωτογραφία του έπρεπε οπωσδήποτε να περάσει από το Γραφείο Ενημέρωσης για έγκριση, πράγμα που φυσικά δεν υπήρχε περίπτωση να συμβεί. Αντίθετα, το επόμενο πρωί τον καλωσόρισαν στα γραφεία της σύνταξης λες και ήταν ο Ρόμπερτ Κάπα. «Φυσικά θα δημοσιεύσω τη φωτογραφία σου», βρυχήθηκε ο Μπλάουμπρουκ, «θα πάει στο τυπογραφείο με τεθωρακισμένο, και εν ανάγκη θα ξαπλώσω δίπλα της στο πιεστήριο».

Έκτοτε ο γυμνός πρύτενης έσκαγε μύτη παντού, σε μεγέθυνση πάνω απ’ το μπαρ στην καντίνα του κωπηλατικού ομίλου, στα μακό μπλουζάκια ενός φοιτητικού συλλόγου στην πόλη, σε αφίσα που ανακοίνωνε ένα μεγάλο καλοκαιρινό πάρτι στην πανεπιστημιούπολη. Ο Άαρν την έβλεπε στις πόρτες τουαλετών σε φοιτητικά στέκια. Και είτε ήταν σύμπτωση είτε όχι, όλο και συχνότερα ο Σιχέριες ήταν το αντικείμενο

των πιο τρελών εικασιών, στις φοιτητικές λέσχες της Παλιάς Αγοράς, σε πάρτι σε διαμερίσματα στην πανεπιστημιούπολη. Ο πρύτανης, λέει, είχε ταξιδέψει στην Ιαπωνία μαζί με τον Ρούσκα διασχίζοντας τη Σοβιετική Ένωση και την Κίνα, και καθοδόν είχε κάνει καλοκαιρινά διάφορα ρωσικά φαγάδικα. Μετά τη μεγάλη μαθηματική του ανακάλυψη είχε, λέει, υποστεί ηλεκτροσόκ σ' ένα αμερικάνικο τρελάδικο· υπήρχαν, λέει, παιδιά από προηγούμενο γάμο που είχαν πάρει τον κακό δρόμο. Δεν είχες παρά να κοιτάξεις καλύτερα τη φωτογραφία για να κυλήσει η σύγχυση απ' το χαρτί στην ποδιά σου. Ο καθένας μπορούσε να δει ότι αυτό που τα αφτιά του Σιχέριας ήδη ανάγγελαν συνεχίζοταν κανονικά κάτω από τα καθωσπρέπει κοστούμια, συνήθως σε ένα ανιαρό σκούρο μπλε χρώμα, ή ενίοτε ανοιχτό γκρι ή με μια λεπτή ρίγα· γινόταν μάλιστα πιο έντονο: το σώμα που αποκαλύφθηκε με τόσο άπρεπο τρόπο έδειχνε τρομακτικά ανθεκτικό και νευρώδες, σκληρό, ακατάβλητο, «στεγνό», για να μιλάμε με αθλητικούς όρους. Έπρεπε να σχηματίσεις γνώμη γι' αυτό το κορμί, όπως και για τα εμφανή τατουάζ στο αριστερό στήθος: πάνω από την καρδιά του Σιχέριας φιγουράριζαν με φτηνό σκούρο μπλε μελάνι –το χρώμα των ναυτικών– δύο γιαπωνέζικοι χαρακτήρες – «τζούντο», αναγνώριζε ο Άαρν. Το εφέ που είχαν εκείνα τα στίγματα ήταν συγκλονιστικό. Τα τατουάζ όχι μόνο ήταν σχετικά σπάνια εν έτει 1995, ήταν και μπας κλας. Στο μεταξύ ταίριαζαν τέλεια με τη σωματική διάπλαση του Σιχέριας, του πιθηκανθρώπου που κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων του συμβουλίου εργαζομένων αρεσκόταν να παλαντζάρει στα πίσω πόδια της καρέκλας του ώσπου αναγκαζόταν να πιαστεί από την άκρη του τραπεζιού για να μην πέσει, που στα διαλείμματα για καφέ έκανε κυκλάκια με τους ώμους του για να τους χαλαρώσει, σαν ακροβάτης σε τραπέζιο, κοιτώντας γύρω του λες κι ήθελε να σπάσει στο ξύλο τους συνομιλητές του πριν ακόμα ξαναρχίσει η συνεδρίαση – όλα αυτά ήταν σκοτεινές κλειδαρότρυπες απ' όπου το πανεπιστήμιο έπιανε φευγαλέες εικόνες ενός άλλου, καταργημένου Σιχέριας, ενός τραμπούκου, ενός μάγκα που ξεκίνησε την καριέρα του με δύο ευρωπαϊκούς τίτλους τζούντο (σαν να διάβαζες μια αγορίστικη περιπέτεια), ενός αγωνιστή για τον οποίο οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Μόναχο έπρεπε να είχαν γίνει το αποκορύφωμα της ζωής του.